

Sobieszczuk, Włodzimierz

Rozwój i zadania handlu

Notatki Płockie 15/2-56, 23-27

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Przyjęte na rok 1970 zadania w zakresie możliwości usług dla ludności dla organizacji przemysłu drobnego są wyższe o 16,5%, w porównaniu z rokiem ub. Wzrost dla czterech podstawowych pionów, działających na terenie miast określono na poziomie:

- państwowy przemysł terenowy — 15,9%
- spółdzielczość pracy — 18,5%
- spółdzielczość inwalidzka — 4,1%
- spółdzielczość „Społem” — 11,7%

Chociaż w latach 1967—68 uzyskiwano średnią dynamikę rozwoju usług wyższą, niż założono w planie na r. 1970, to jednak biorąc pod uwagę, że w roku ubiegłym uzyskano wzrost w porównaniu do r. 1968 w wysokości 1,2%, realizacja przyjętych zadań będzie wymagała szczególnej troski i zainteresowania ze strony prezydentów i komisji miejskich oraz powiatowych rad narodowych. Chodzi bowiem o to, aby poprzez wykonanie zadań bieżącego roku stworzyć niezbędne warunki dla dalszego postępu w obsłudze ludności w latach 1971—75.

Musi nastąpić przezwyciężenie ujemnych zjawisk, które szczególnie mocno zaakcentowały się w roku ubiegłym.

Szczególne zadania stoją więc przed prezydiami i aktywnym społeczeństwem miast. Inicjatywy i wysiłki Wydziału Przemysłu, podejmowane w roku ubiegłym poprzez kierownictwa organizacji wojewódzkich, nie przyniosły oczekiwanej poprawy w działalności usługowej, ponieważ brak im było odpowiedniego wsparcia ze strony terenowych rad narodowych.

Konieczność zasadniczej rekonstrukcji organizacyjno-technicznej w usługach, głównie w odniesieniu do spółdzielczości pracy i ppt, musi być uznana nie tylko przez działaczy gospodarczych, ale i przez kierownictwo poszczególnych podmiotów gospodarczych. Uznanie nadrzędności rozwoju usług nad innymi zadaniami przemysłu drobnego w miastach strefy WZM, czy mieście Płocku, jest jedynym, prawidłowym kierunkiem działania, a rady narodowe tych miast nie mogą godzić się z dotychczasowym stanem i popierać inicjatywy przedsiębiorstw i spółdzielni w sferze produkcji, niezgodnych z przyjętym kierunkiem działania.

Prezydium rad narodowych, współdziałając z prowadzonym procesem rekonstrukcji, powinny stosować odpowiednią politykę w sprawach przekazywania zakładów między przedsiębiorstwami, łączenia lub wyodrębniania przedsię-

biorstw usługowych, przydziału lokali i realizacji zadań inwestycyjnych.

Szczególnie istotna jest tu sprawa gospodarki lokalami, gdyż niedobór w stosunku do przyjętego planu uzysku powierzchni dla usług na bieżącą 5-latkę wyniesie około 25%. Budownictwo osiedlowe posiada również poważne zaległości w realizacji urządzeń towarzyszących w tym lokali dla usług. W roku bieżącym prezydium miejskich rad narodowych powinny dokończyć ścisłego rozliczenia zaległości z lat 1966—1970 w budowie lokali dla usług i przyjęć program ich wyrównania w najbliższych latach. Przewidywane zmniejszenie napięć między poziomem inwestycji a wykonawstwem stworzy korzystniejsze warunki do realizacji urządzeń towarzyszących budownictwu mieszkaniowemu, stosownie do normatywów budowlanych.

Obok tych przedsięwzięć typu zasadniczego, które poprawią strukturę organizacyjną i działalność w sferze usług, istnieje konieczność usprawnienia bieżącej działalności zakładów usługowych.

Prezydium rad narodowych posiadają bogate materiały informacyjne o istniejących niedociągnięciach w pracy zakładów usługowych z ustaleń nie tylko organów kontrolnych, ale również z szeroko przeprowadzonej kontroli społecznej. Rzadkimi przypadkami są dziś jeszcze kompleksowe oceny działalności przedsiębiorstw i spółdzielni, gdzie obok wskaźników wykonania planu rozpatruje się ustalenia kontroli, dotyczące gospodarki w zakładach usługowych czy ogólnego funkcjonowania sieci usług.

Zwiększony nadzór ze strony mnrn nad działalnością zakładów usługowych powinien w ramach bieżącej działalności przynieść przede wszystkim poprawę jakości świadczonych usług, rzetelną i pełną ewidencję wykonywanych usług, celowe zużycie materiałów wydzielanych specjalnie dla działalności usługowej, wykorzystanie lokali oraz urządzeń zgodnie z przeznaczeniem.

Działalność taka ze strony prezydentów miejskich rad narodowych pozwoli w znacznie większym, niż dotychczas, stopniu związać istniejące zakłady z potrzebami wynikającymi z ogólnego rozwoju miast.

WŁODZIMIERZ SOBIESZCZUK

Rozwój i zadania handlu

Szybkie tempo rozwoju gospodarczego województwa warszawskiego oraz postępująca urbanizacja miast nakładają na handel szczególny obowiązek elastycznego kształtowania zapotrzebowania, odpowiednio do zwiększającego się rynku i zmian w wymaganiach ludności. Zadania te realizują 172 przedsiębiorstwa i spółdzielnie handlowe, prowadzące w miastach

i osiedlach województwa m. in. 3225 sklepów, 270 otwartych zakładów gastronomicznych oraz 75 piekarni. Ponadto na terenie miejskim pracuje 112 piekarni rzemieślniczych.

Pomimo poważnego przyrostu sklepów, zakładów gastronomicznych i piekarniczych, jakie osiągnięto w województwie w ostatnich latach, baza materiałowo-techniczna handlu na

terenie naszych miast jest w dalszym ciągu niewystarczająca w stosunku do potrzeb. Powoduje to konieczność maksymalnego wykorzystania posiadanych sił i środków dla zapewnienia pełnego wykonania zadań, określonych w planie na lata 1966—1970, a tym samym uzyskania dalszej poprawy zaopatrzenia ludności.

Dokonana ocena wykonania planu 5-letniego wykazuje, że podstawowe zadania handlu w zakresie rozwoju sieci i wzrostu sprzedaży zostaną wykonane z nadwyżką. Sieć detaliczna w miastach w tym okresie zwiększy się o 365 jednostek z 67,3 tys. m², powierzchni użytkowej, tj. o 40,1%, a sieć otwartych zakładów gastronomicznych o 75 placówek i 6578 miejsc konsumpcyjnych, co oznacza wzrost o 46,3%. Średnia wielkość sklepu w tym okresie wzrosła o 24,6% i wyniesie 71,4 m², a zakładu gastronomicznego o 10%, tj. do liczby 70 miejsc konsumpcyjnych.

Przybędzie również 16 nowych i zmodernizowanych piekarni, o łącznej zdolności produkcyjnej 70,5 ton pieczywa na dobę. Wzrost obrotów detalicznych o 41,7% i gastronomicznych o 45,8% pozwoli na osiągnięcie w 1970 roku sprzedaży, na 1 mieszkańca miast, w detalu do 10 900 zł, a w gastronomii 630 zł. Niezbędne jest jednak zapewnienie wykonania planu handlu w miastach w roku bieżącym. Zadania aktualne przewidują m. in. wzrost sprzedaży o 5%, przyrost sieci detalicznej o 67 sklepów i 31 zakładów gastronomicznych, co pozwoli na osiągnięcie w końcu 1970 r. wskaźnika 261,2 m² powierzchni użytkowej sklepów i 23,8 miejsc konsumpcyjnych w zakładach gastronomicznych na 1 tys. mieszkańców miast.

Dla pełnej realizacji zadań planu i usprawnienia zaopatrzenia ludności konieczne jest zwiększenie aktywności gospodarczej i organizacyjnej wszystkich ogniw handlu. Wymaga to — zgodnie z uchwałami V Zjazdu i II Plenum KC PZPR — skoncentrowania uwagi na intensywnych formach gospodarowania, obejmujących przede wszystkim lepsze wykorzystanie posiadanej bazy materiałowo-technicznej. Niezbędne jest też dalsze przybliżanie towarów do konsumentów, a zwłaszcza do zakładów pracy i rejonów pozbawionych dostatecznej sieci handlowej. Wymaga to aktywnego zaangażowania zarówno organizacji handlowych, jak i prezydiów miejskich rad narodowych. Szczególnie konieczne jest zwrócenie uwagi na terminową budowę obiektów handlowych oraz szybkie i prawidłowe ich zagospodarowanie. Ważną sprawą jest również pomoc prezydiów rad narodowych w przydzielaniu terenów pod budownictwo handlowe oraz przeprowadzaniu modernizacji istniejącej sieci i rewindykacji lokali użytkowych dla potrzeb handlu. Opracowane programy ujawniania i wykorzystywania rezerw w handlu przewidują m. in. łączenie istniejących placówek w większe jednostki oraz przeznaczanie na cele handlowe pomieszczeń użytkowych niezgodnie z pierwotnym przeznaczeniem.

Wykonanie zadań w zakresie rozwoju sieci handlowej zależy w dużym stopniu od konsekwentnego

wywiązywania się przez inwestorów budownictwa mieszkaniowego, z obowiązku budownictwa obiektów handlowo-usługowych w osiedlach mieszkaniowych, od wzmocnienia nadzoru i kontroli na tym odcinku oraz oddziaływania na poszczególnych inwestorów i wykonawców. Przebieg realizacji podstawowych usług handlowych w budownictwie mieszkaniowym w 1969 roku, w którym nie oddano do użytku lokali handlowych w Garwolinie, Ożarówie i Piastowie oraz zaległości w budowie podstawowych usług handlowo-gastronomicznych w osiedlach mieszkaniowych w Nowym Dworze Maz., Ursusie, Dęblinie, Siedlcach, Sochaczewie i Żyrardowie, o łącznej powierzchni 4 100 m², świadczy o konieczności radykalnej poprawy w tym zakresie. Dużą pomocą tutaj powinna stać się uchwała Prezydium WRN z dnia 5 czerwca 1968 r. w sprawie zabezpieczenia realizacji inwestycji towarzyszących w zakresie handlu, gastronomii i usług w osiedlowym budownictwie mieszkaniowym, która określa środki konieczne dla prawidłowego rozwoju tej sieci.

Istotnym momentem w polepszeniu obsługi handlowej ludności jest **pełniejsza koordynacja rozwoju sieci handlowej różnych przedsiębiorstw i spółdzielni, w dostosowaniu do konkretnych potrzeb mieszkańców.**

Realizując zasadę najpełniejszego zaspokojenia potrzeb ludności, a szczególnie rozmieszczenia usług dla załóg zakładów pracy, przedsiębiorstwa handlowe organizują bufety, kioski, obwoźną i obnośną sprzedaż towarów oraz produkcję posiłków regeneracyjnych. Tylko w roku 1969 wyprodukowano i dostarczono około 600 tysięcy posiłków regeneracyjnych dla pracowników zakładów pracy, a ponadto prowadzono sprzedaż zestawów śniadaniowych żywienia młodzieży szkolnej oraz sprzedaż tanich dań obiadowych i tzw. półporcji dla dzieci. W szerszym rozwinięciu tego rodzaju działalności przeszkadza jednak często obojętny stosunek kierownictwa zakładów pracy i szkół do ofert handlu. W tej sytuacji konieczne jest **zwiększenie współpracy z handlem ze strony rad zakładowych i kierownictwa zakładów produkcyjnych, szkół itp.**

Obok omawianych już spraw, istotne znaczenie dla usprawnienia pracy handlu i polepszenia zaopatrzenia ludności ma m. in. dalsza **poprawa kultury obsługi konsumentów, poprawa jakości sprzedawanych towarów oraz odpowiedni czas pracy placówek handlowych i gastronomicznych.**

Praktyka wykazuje, że zwiększenie kontroli społecznej handlu przez komisje rad narodowych i ich prezydya oraz związki zawodowe i pełne egzekwowanie zaleceń pokontrolnych powoduje wyeliminowanie szeregu braków asortymentowych, występujących w detalu i gastronomii, usprawnia pracę hurtu, poprawia jakość świadczonych usług oraz zwiększa odpowiedzialność kierownictwa organizacji handlowych za zaopatrzenie ludności. Dużo do zrobienia na tym odcinku mają również komitety sklepowe, działające w handlu spółdzielczym oraz rady nadzoru społecznego w hurcie. Aktualnie zaś obowiązujące przepisy o godzinach pracy handlu dają radom narodowym możliwość ustalenia czasu pracy handlu i gastronomii w sposób najbardziej odpowiadający

mieszkańcom. Pełne i prawidłowe wykorzystanie tych możliwości jest szczególnie ważne w sezonie letnim, kiedy na teren województwa przybywają szerokie rzesze wczasowiczów i turystów.

Przedstawiając w skrócie przebieg realizacji zadań planu na lata 1966—1970 oraz niektóre problemy planu na 1970 roku, kilka słów chcę poświęcić podstawowym zagadnieniom założeń planowych na lata 1971—1975. Przewidują one dla miast wzrost sprzedaży detalicznej o 36,2%, w tym w detalu o 36,5%, zakładach gastronomicznych o 45,7%, a w sprzedaży bezpośredniej z hurtu, zbytu i produkcji o 31,1%. Planowany wzrost obrotów spowoduje zwiększenie sprzedaży na 1-go mieszkańca w detalu o 19,9%, a gastronomii o 25,7%. Sieć handlowa w tym okresie wzrośnie następująco: powierzchnia użytkowa sklepów o 54 350 m², tj. 23,1%, a miejsca konsumpcyjne w zakładach gastronomicznych o 4 197, tj. 20,2%. Przewidywany rozwój sieci handlowej pozwoli na dalsze zwiększenie wydajności 1 m² powierzchni użytkowej sklepów o 13,2% oraz 1 miejsca konsumpcyjnego w zakładach gastronomicznych o 22,1% i osiągnięcie na 1 tysięcy mieszkańców wskaźnika 275,5 m² powierzchni sklepów i 23,8 miejsc konsumpcyjnych w zakładach gastronomicznych. Średnia wielkość sklepu w tym czasie wzrośnie do 81 m² oraz zakładu gastronomicznego do 73,5 miejsc konsumpcyjnych.

Z powyższych danych wynika, że przewidywany w projekcie planu wzrost obrotów handlu uspołecznionego w znacznym stopniu zo-

stanie osiągnięty przez zwiększenie wydajności sieci handlowej. W tych warunkach w projekcie planu 5-letniego przyjęto następujące kierunkowe założenia:

- pełne wykorzystanie istniejących w handlu rezerw usługowych,
- koncentrację nakładów inwestycyjnych na rozwój sieci handlowej w osiedlach mieszkaniowych, zapewnienia wydatnego wzrostu bazy materialno-technicznej w miastach podregionalnych, ośrodkach rozwijającego się przemysłu oraz w rejonach, w których występują największe braki w tym zakresie,
- rozwój dużych jednostek handlowych i gastronomicznych zapewniających większą poprawę zaopatrzenia ludności w drodze rozszerzenia asortymentu sprzedaży,
- wydatne zwiększanie zakładów gastronomicznych, prowadzących sprzedaż szerokiego asortymentu dań, a zwłaszcza jadalni i barów mlecznych,
- podnoszenie poziomu obsługi nabywców przy jednoczesnym oparciu działalności handlowej na rachunku ekonomicznym,
- dalszą wydatną poprawę zaopatrzenia rynku ze szczególnym uwzględnieniem ośrodków robotniczych,
- zapewnienie właściwego zaopatrzenia ludności w pieczywo.

W świetle dokonanego przeglądu działalności handlu w miastach województwa warszawskiego, występują poważne zadania dla terenowych rad narodowych. **Polepszenie zaopatrzenia i obsługi handlowej ludności powinno stanowić przedmiot stałej troski, nadzoru i pomocy zarówno ze strony organizacji handlowych, jak i rad narodowych.**

WACŁAW KLISZCZ

Ochrona zdrowia pracowników przemysłu województwa warszawskiego

Województwo warszawskie ciągle jeszcze ma charakter rolniczo-przemysłowy i duże rozproszenie uprzemysłowienia. Tym niemniej zatrudnienie w okresie od 1946 do 1967 roku wzrosło pięciokrotnie, a od 1960 roku zajmuje pierwsze miejsce w Polsce pod względem dynamiki rozwoju przemysłu. Struktura zatrudnienia jest jednak w dalszym ciągu niekorzystna i w zakładach powyżej 2000 zatrudnionych pracuje 57 823 osoby, co stanowi tylko 21,6% pracowników uprawnionych do objęcia opieką przemysłowej służby zdrowia.

Mamy tylko 3 rejony dużego uprzemysłowienia — pruszkowski, pocki i żyrardowski, 7 rejonów średniego uprzemysłowienia — woło-

miński, siedlecki, ostrołęcki, grodzisko-mazowiecki, piaseczyński, sochaczewski i wyszkowski, 11 rejonów małego uprzemysłowienia — ciechanowski, garwoliński, gostyniński, grójceki, mińsko-mazowiecki, mławski, nowodworski, ostrowski, płoński, węgrowski i rycki, oraz 9 rejonów bardzo małego uprzemysłowienia.

Uprawnionych do posiadania opieki przemysłowej służby zdrowia na terenie województwa warszawskiego aktualnie jest 266 857 osób, a objętych opieką tylko 177 000 — co stanowi 62,7%. Liczba objętych opieką przez przychodnie przemysłowe i poradnie higieny pracy zestawia poniższa tabela (procenty obliczono w stosunku do liczby uprawnionych):

Forma opieki	1966 rok		1967 rok		1968 rok		1969 rok	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%
Przychodnie przemysłowe	107.000	46	113.000	47	127.000	54	139.000	52,2
Poradnie higieny	20.000	9	25.000	11	38.000	15	38.000	10,5
R a z e m	127.000	55	138.000	58	165.000	69	177.000	62,7

Jak widać z zestawienia, pomimo wzrostu w liczbach względnych, odsetek objętych opieką ostatnio nie wzrasta. Niestety, około 95% pozostałych pracowników zatrudnionych jest w małych, oddalonych od siebie zakładach i nie można będzie dla części z nich utworzyć poradni higieny pracy, zabezpieczając tylko opiekę profilaktyczną, a pozostałe mogą być oddane pod opiekę przychodni rejonowych i ośrodków zdrowia, gdy placówki taką opiekę zabezpieczą?

Spośród 139 000 osób, objętych opieką przychodni przemysłowych, 30 555 zatrudnionych jest na stanowiskach uciążliwych i 35 985 na stanowiskach szkodliwych (w tym 28 454 narażonych na czynniki chemiczne, 11 056 na pyły przemysłowe, 21 196 na czynniki fizyczne i 12 231 osób na nieodpowiedni mikroklimat). Nawet z tego schematycznego zestawienia można odczytać, że poszczególni pracownicy narażeni są na kilka czynników szkodliwych.

Warunki bezpieczeństwa i higieny pracy zakładów terenu województwa warszawskiego ogólnie można scharakteryzować jako niezadawalające, zbyt często spotyka się złe warunki sanitarne, obciążenie pracą statyczną, a zwłaszcza przymusowe pozycje przy pracy, narażenie na hałas i wibrację, zapylenie i związki chemiczne, przekraczające najwyższe dopuszczalne stężenie, na wilgoć i gorący mikroklimat oraz inne obciążenia, powodujące powstawanie chorób zawodowych i innych, takich, jak: nieżyty dróg oddechowych, choroby narządu ruchu, narządu krążenia i inne.

Rozwój przemysłowej służby zdrowia w ostatnich 5 latach wykazuje systematyczny i prawidłowy ukierunkowany wzrost. Obecnie posiadamy 97 przychodni przemysłowych przyzakładowych i międzyzakładowych oraz 14 poradni higieny pracy. Zatrudniamy 211 lekarzy medycyny, w tym 141 na pełnych etatach, 84 lekarzy dentyków, w tym 66 na etatach i około 250 osób innego personelu fachowego.

Tym niemniej braki w obsadzie kadrowej obecnie istniejących przychodni są znaczne we wszystkich grupach pracowników fachowych. Między innymi, pomimo realnego wzrostu opłacanych godzin lekarskich z 195 722 w 1966 roku na 257 342 w 1969 roku, wskaźnik zabezpieczenia opieki lekarskiej podstawowej zamiast 7,0 na 1000 zatrudnionych wynosi tylko 4,95, co stanowi około 60% normy resortowej. Braki w obsadzie kadrowej powodują, że ciągle jeszcze w działalności przemysłowej służby zdrowia jest przewaga świadczeń leczniczych nad badaniami profilaktycznymi i formami działalności profilaktycznej.

Poziom fachowy placówek przemysłowej służby zdrowia jest coraz lepszy w miarę realizowania różnych form szkolenia i specjalizacji. Obecnie zatrudnionych jest 26 lekarzy z I stop-

niem medycyny przemysłowej, 8 z II stopniem medycyny przemysłowej i 34 posiadających inne specjalizacje, m. in. takie, jak: ginekologia, okulistyka, laryngologia, dermatologia, neurologia i chirurgia. Pomimo tych coraz korzystniejszych liczb, zabezpieczenie opieki specjalistycznej jest jeszcze w stosunku do potrzeb znikome, a rozproszenie zatrudnienia pracowników przemysłu utrudnia tworzenie poradni specjalistycznych. Również baza laboratoryjna-diagnostyczna nie jest jeszcze wystarczająca i podstawowym dalszym zadaniem będzie tworzenie punktów i pracowni analitycznych przy małych i średnich zakładach pracy oraz pracowni analityczno-toksykologicznych, elektrokardiograficznych i innych w dużych zakładach i międzyzakładowych przychodniach specjalistycznych przemysłowych.

Perspektywiczny plan rozwoju przemysłowej służby zdrowia na okres do 1975 roku przewiduje przede wszystkim szybki rozwój w 3 rejonach dużego uprzemysłowienia. W Płocku, gdzie istnieje już Obwodowa Przychodnia Przemysłowa przy Mazowieckich Zakładach Rafinerijnych i Petrochemicznych, dla zakładów z terenu Płocka-miasta zostanie utworzona Międzyzakładowa Przychodnia Specjalistyczna. Dla Żyrardowa powstanie Obwodowa Przychodnia Przemysłowa przy Żyrardowskich Zakładach Lniarskich, a dla Pruszkowa miasta i powiatu Obwodowa Przychodnia Przemysłowa w Zakładach 1 Maja w Pruszkowie i dalsze międzyzakładowe przychodnie przemysłowe.

W części powiatów o średnim uprzemysłowieniu są planowane lub organizowane międzyzakładowe przychodnie specjalistyczne, które będą udzielały świadczeń specjalistycznych i prowadziły badania analityczno-toksykologiczne i wysoko-specjalistyczne, laboratoryjne dla całego powiatu, niezależnie od świadczeń podstawowych przychodni przyzakładowych. Takie przychodnie przewidywane są m. in. w Grodzisku Maz., Piasecznie, Wołominie, Siedlcach i Sochaczewie. Opisany kierunek rozwoju przemysłowej służby zdrowia jest konieczny dla systematycznego podnoszenia poziomu i zakresu świadczeń profilaktyczno-leczniczych, niezbędnych przy obecnym profilu i tempie rozwoju uprzemysłowienia. Trudności w realizacji planu będą dotyczyły głównie zabezpieczenia wzrostu obsady kadrowej i wyposażenia.

Rola i zadania rad narodowych w zabezpieczeniu prawidłowej ochrony zdrowia pracowników powinny koncentrować się na podstawowych zagadnieniach, m. in. na:

- wpływanu na kierownictwo zakładów pracy i pracowników celem systematycznego poprawiania warunków bezpieczeństwa i higieny pracy, organizacji pracy, pogłębienie rozeznania warunków pracy i narażeń zawodowych m. in. drogą prowadzenia pomiarów środowiskowych przez własne i inne laboratoria toksylogiczne,
- zabezpieczeniu odpowiednich warunków lokality, wyposażenia i komfortu pracy dla zakładów przemysłowej służby zdrowia,
- uzupełnieniu przez zakłady przemysłowe obsady kadrowej przez angażowanie sekretarek i rejestratorek (podstawa prawna: Uchwała 353 Rady Ministrów z dnia 19.XI.1962 r. MP Nr 82, poz. 384, Zarządzenie Ministra Finansów z dnia 15.XI.1963 roku MP Nr 85, poz. 412, Uchwała 402 Rady Ministrów MP Nr 95 z 1963 r. poz. 444, zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 26.VII.1965 r. MP Nr 40, poz. 229, pismo okólne Ministra Zdrowia i O. S. z dnia 9.II.1970 r. znak: LgK-0232-55/69 do ministrów resortowych dotyczące opłacania rejestratorek (sekretarek) medycznych,
- stworzeniu pracownikom przemysłu możliwości wypoczynku, masowej kultury fizycznej, zabezpieczenie sprawnej, o dużej częstotliwości komunikacji i dobrego zaopatrzenia w artykuły codziennego użytku,
- skłanianiu kierownictwa zakładów do tworzenia pracowni synekologii pracy i poradni rehabilitacyjnych oraz prowadzenia rehabilitacji zawodowej,
- przestrzeganiu przez kierownictwo zakładu realizowania podstawowych obowiązków, a między innymi: zabezpieczenie frekwencji na badaniach profilaktycznych, realizowanie zaleceń przemysłowej służby zdrowia w zakresie poprawy stanu sanitarnego zakładów i poprawy warunków pracy, tworzenia komisji do zmiany pracy ze wskazań lekarskich i przestrzeganie zaleceń służby zdrowia odnośnie zdolności do pracy, okresowe analizowanie stanu zdrowia załóg i absencji chorobowej,
- tworzeniu właściwych stołówek pracowniczych, lokalizowanie na terenie zakładów bufetów i kiosków spożywczych i innych form realizowania poprawy jakości i liczebności korzystających ze zbiorowego żywienia,
- zabezpieczeniu mieszkań i innych świadczeń socjalnych pracownikom przemysłowej służby zdrowia na równi z innymi pracownikami zakładu,
- opiniowaniu przez właściwe organa inspekcyjne i służbę zdrowia projektów budowy, rozbudowy i modernizacji zakładów,
- ściślejszym przestrzeganiu przeciwskażeń do zatrudniania i niezatrudniania kobiet i młodocianych na stanowiskach zabronionych.

Rady narodowe winny ściślej współpracować z kierownictwem Wydziałów Zdrowia i Opieki Społecznej, Obwodowych Przychodni i Wojewódzką Przychodnią Przemysłową w realizowaniu planowego ukierunkowanego rozwoju pełniejszej ochrony zdrowia pracowników.

WACŁAW KULCZYŃSKI

Główne kierunki rozwoju Żyrardowa

Przede wszystkim pragnę podziękować za udostępnienie łam „Notatek Płockich” dla mojej wypowiedzi. Przed jej napisaniem, sięgnąłem po nr 1/41 z 1967 r. „Notatek”, wydany z okazji odbywającej się wówczas XI Wojewódzkiej Konferencji Sprawozdawczo-Wyborczej PZPR. Wydanie to zostało otwarte artykułem tow. J. Pińkowskiego na temat „Ważniejszych zadań i problemów rozwoju województwa warszawskiego w latach 1966—1970”.

Dzisiaj znajdujemy się w okresie realizacji ostatniego roku bieżącego planu 5-letniego, a wyniki osiągnięte w ciągu ostatnich czterech lat pozwalają już na dokonanie wstępnej konfrontacji planowanych zadań z ich realizacją. **Konferencja ta wypada dla Żyrardowa korzystnie, gdyż większość zadań planu 5-letniego jest realizowana na bieżąco, a pod wieloma względami osiągnięte zostały lepsze efekty, niż zakładaliśmy.** Niemniej dalej stajemy przed wieloma problemami, których rozwiązanie ma zasadnicze znaczenie z punktu widzenia uzyskania dalszej poprawy warunków życia mieszkańców. Miasto nasze stanowi nadal jedną z poważniejszych aglomeracji przemysłowych na terenie woj. warszawskiego, a najpoważniejszą w rejonie południowo-zachodnim Mazowsza i północno-wschodnim województwa łódzkiego, z których graniczy. Żyrardów tym się jednak

różni m. in. od innych miast uprzemysłowionych województwa, że jego zasadnicza struktura ukształtowała się w okresie znacznie wcześniejszym, aniżeli w pozostałych. Oznacza to szereg niekorzystnych konsekwencji dla warunków bytowych mieszkańców miasta.

Przede wszystkim, jak wiadomo, głównym przemysłem Żyrardowa jest przemysł lekki, który charakteryzuje się najwyższym stopniem zużycia środków trwałych, przy czym zakłady budowane przez rodzimych i obcy kapitał nigdy nie uwzględniały podstawowych potrzeb socjalnych i pracy licznej rzeszy robotników. Jednocześnie charakter produkcji zdecydował o tym, że zakłady stały się źródłem utrzymania głównie dla kobiet, a w minimalnym stopniu dla mężczyzn. **Jednocześnie zabudowa miejska nosi wszelkie cechy okresu żywiolowego rozwoju kapitalizmu, doprowadzonej do skrajności w zapędach do maksymalnych zysków tandety, bez tak jednak charakterystycznej dla wielu innych podobnych miast zabudowy mieszczańskiej, czy wielokapitalistycznej.**

Powojenny wysiłek skoncentrowany został na odbudowie istniejącego potencjału produkcyjnego i tworzeniu pilnie potrzebnych miejsc pracy, rozwoju szkolnictwa i służby zdrowia oraz budowie nowych izb mieszkalnych, wraz z uzbrajaniem terenów pod budownictwo. Zrealizowany w tym zakresie program, stwarzając dobrą podstawę do dalszych przeobrażeń, nie zmienił jednak zasadniczego obrazu miasta, po-